

Ennetav mõtteviis ja koolirõõm Türi

16. novembril toimus Türi ennetava mõtteviisi konverents «Kuidas paljundada koolirõõmu...?». Kohal olid 85 erineva kooli, asutuse ja organisatsiooni esindajad, kes ühel või teisel viisil tunnevad igapäevaselt muret ja huvi, kuidas noored ennetavalt koolikeskkonnas tunnevad. Selgus, et ega koolirõõmu paljundamine nii lihtsalt käigi.

Kui esimesed kallid-naeratused-lehvitused tehtud ja tervituskohv nauditud, sai osalenutele kohe selgeks, et päris tavaline «toolid-reasistun-kuni-juured-all-konverents» see küll ei ole. Üliõõmsad konverentsi juhid MTÜ NÜ TORE juhataste esimees Marju Jaanimäe ja Paide Gümnaasiumi direktor Urmo Reitav andsid endast parima, et külalistelt saaksid küsitavad küsimused ja saalis olivat hetkekski igav ei hakkaks. Õpetaja ja naerukoolitaja Epp Priimägi hoolitses selle eest, et suunurgad üldse allapoole ei vajuks ja turgutas kõiki lihtsate naeruteraapia harjutustega.

Konverentsi teadusliku poole sisustas särav Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudi teadur ja hariduspsühholoog Grete Arro. Ja põhjusega. Kes teine nii veenvalt ja kiirelt teeb õpetajale selgeks, et tänapäeva õppimine tähendab palju teksti slaidil, palju vigu ja ülesandeid, kus KÕIK eksivad? Ja et efektiivne õppimine peabki olema raske ning õpilastele peaks ka rääkima mälu protsessidest ja efektiivsusest õppimisest. Õppimine ärge olgu salateadus!

Eksperdi rollis oli sel konverentsil haridus- ja teadus-

Osa suurest pildist... Kes jäädvustab konverentsi kaameraobjektiivi, kes paberi ja pliiatsiga.

Fotod: Aili Avi

Konverentsi sisu: Ennetava mõtteviisi konverentsi korraldajad ja osalejad otsivad ja leiavad lahendusi, kuidas positiivse vaatenurga kaudu kutsuda esile nihkeid kiusamiskäitumise vähenemise ning koolirõõmu kasvu suunas. Konverentsi raames saavad osalejad tuttavamaks kiusamist ennetavate ja koolirõõmu loovate ja hoidvate programmide, sekkumismudelite ning -süsteemidega. Mis on see, millele peaks rõhku panema?

ministeeriumi üldharidusosakonna peaekspert Markus Metsaru, kes tutvustas kiusamisvaba haridustee koalitsiooni. Kiusamisvaba haridustee liikumise liikmed on Tartu Ülikooli eetikakeskus, Lastekaitse Liit, SA Kiusamisvaba Kool, noorteühendus TORE, MTÜ Vaikuseminutid, Tervise Arengu Instituut, Eesti Õpilasesinduste Liit. Liikmed veavad sekkumisprogramme, nagu KiVa, «Kiusamisest vabaks!», käitumisoskuste mäng VEPA,

Samal ajal kui konverentsi juhiti ja külalised rääkisid, valmis Marko Pikkatil pilt «Kuidas paljundada koolirõõmu».

meelerahuharjutused - rõhutada väärtuskasvatuse põhimõtteid, kaasatakse õpilasi turvalisema õppekeskkonna saavutamisse (tugiõpilaskummine TORE, Salliv Kool).

Kuidas kõigi nende sekkumisviiside, mängude ja liikumiste seas orienteeruda? Alguse võis teha konverentsil, kus sai osaleda töötoas. Seejärel jätkus konverents lühitutvustusega kõikidest ennetamisviisidest ja programmidest. Kuid siis sai tähelepanelikult kuulajal selgeks, et

vist on üsna pea saabumas (või ongi kohal?) kriitiline piir, kus koolidesse enam rohkem ei mahu selliseid programme. Kuidas muidu seletada Vaikuseminutite reklaaminud Jannus Jaska torget VEPA suunas: «Tingimata ei pea suupilli kasutama, et õpilane oma tähelepanu oskaks suunata.»

Veronika Grigorjev, Põlva Gümnaasiumi matemaatikaõpetaja ja TORE ringi juhendaja

Oluline on koolirõõmu luua ja seda hoida

Juba konverentsi pealkiri «Kuidas paljundada koolirõõmu...?» tekitas minus uudishimu ja soovi osaleda. Kohale olid tulnud koolide ja teiste organisatsioonide esindajad, kelle südameasi on, et lapsed saaksid rõõmuga koolis käia ning neil oleks toredad koolipäevad nii õppimises kui ka suhetes. Konverentsi raames anti hea ülevaade kiusamist ennetavatest ja koolirõõmu loovatest ja hoidvatest programmidest, sekkumismudelitest ning -süsteemidest, kes ja kuidas koolis ennetavad koolirõõmu kadumist või loovad tingimusi selle paljunemiseks. Koolirõõm on see, mis paneb õpilase silmad särama. Oluline on koolirõõmu luua, hoida ja paljundada.

Põlva valla noorsootööspeialist **Annika Ladva**

Minu jaoks jäid konverentsilt eelkõige kõlama Grete Arro lause «Vigu teha on lahe!» ning huvipuuduse seletamine infovahesusega. Just seepärast kasutame ka meie noortekeskuses palju personaalset, inimeselt inimesele info edasiandmist. Samuti meeldis mulle, et koolirõõmu edendamiseks ei tule rõhku panna noortevaldkonna spetsialistide seas palju kõneainet tekitanud sotsiaalsetele oskustele (ja nende vajakajäämistele), vaid kombineeritult sotsiaalsetele-emotsionaalsetele oskustele.

Põlva Avatud Noortekeskuse juhataja **Nele Vals**

Konverentsil oli mitu õnnestumist. Üheltpoolt oli suur väärtus see, et osalenud said tuttavamaks kiusamisvaba haridustee, sinna kuuluvate organisatsioonide tegemistega - programmide ja sekkumismudelitega, mis on ennetavad ja koolirõõmu loovad või hoidvad. Teisalt saadi töötubade kaudu kaasa ka esimesi nippe, mida kas või juba järgmisel päeval koolis proovida. Iga väike samm olukorra mõjutamiseks on oluline.

Uuringud näitavad, et kuigi Eesti laste õpitulemused on head, siis koolirõõmu tajumine on madal. Koolielu on sümbioos õppimis- ja suhtlemisprotsessist. Mõlemas valdkonnas on võimalik palju ära teha, rakendades teadlikult ja süsteemselt selliseid lähenemisi, mis tooks häid tulemusi ka koolirõõmu tajumises. Mõtteviis on väike asi, millest sõltub palju...

Silme ees terendavad head õpitulemused, südames soovime, et lastest saaksid hästi toimetulevad kodanikud. Mõtteviisi muutmine ise on väga suur samm, kuid see võib muutuda ka kiirelt, kui suudame kokku viia ning ühtlustada südames ja silmis oleva eesmärgi - meie lapsed saavad rõõmuga koolis käia, neil on toredad koolipäevad, nad kogevad head toimetulekut nii õppimises kui suhetes.

MTÜ Noorteühing Tugiõpilaste Oma Ring Eestis juhataste esimees **Marju Jaanimäe**

Konverentsi töötoad

• TORE metoodika töötuba.
Tööriist: mõtestatud ja tagasisidestatud aktiivõppemeetodid TORE varamust
Töötoa juhid: Merit Eskel ja Kelly Erin-Uussaar, MTÜ Noorteühing TORE koolitajad

• **Koolijuht = koolirõõmu juht. Kes siis veel rõõmu juhhib?**

Tööriist: tagasisidemeetod
Töötoa juht: Urmo Reitav, Paide Gümnaasiumi koolijuht

• **Olla kohal! Praktilised harjutused meelerahu ja tasakaalu hoidmiseks koolielu virvarris.**

Tööriist: tähelepanu ja meelerahu harjutused
Töötoa juht: Jannus Jaaska, MTÜ Vaikuseminutid juhataste liige

• **Olla hooliv - noorsootöö meetodid koolirõõmu hoidjana - programm «Hooliv klass».**

Tööriist: noorsootöö meetodite varamust
Töötoa juhid: koolitajad Marit Kannelmäe-Geerts ja Lianne Teder programmist «Hooliv klass»

• **Lõpuks algab kõik peast - kuidas vaim end tunneb, kui keha koolis käib? Peaasi.ee**

Tööriist: vaimse tervise eneseabivõtted
Töötoa juht: Umberti Dorus Geerts, MTÜ Peaasjad koolitaja

• **Ikka rõõmuga kooli - räägime väärtustest. Tartu Ülikooli eetikakeskuse väärtuste mängud.**

Tööriist: õpetajatele suunatud «Väärtuste mäng»
Töötoa juht: Mari-Liisa Parder, Tartu Ülikooli eetikakeskuse projektijuht

• **Rühma kuulumise igatsus - kiusamise ennetamine heade sotsiaalsete oskuste kaudu.**

Tööriist: «Kiusamisest vabaks!» programmi varamust
Töötoa juht: Saskia Tärk, Järveküla Kooli klassiõpetaja, MTÜ Lastekaitse Liit

• **Õpetaja või koolijuht, kuhu teel oled? Supervisiooni töötuba.**

Tööriist: eluratas
Töötoa juht: Ester Väljaots, International Supervision and Coaching Institute superviisor

• **Õpitegevused õdusamaks - õpilaste lemmikelemendid ja nende mõju õpilastele.**

Tööriist: VEPA käitumisoskuste mäng, mida Eestis korraldab Tervise Arengu Instituut
Töötoa juht: Pille Õis, VEPA mentor

• **Milline näeb välja üks KiVa tund ehk kuidas õpetaja loob koos õpilastega kiusuvaba kooli?**

Tööriist: KiVa ennetusmooduli varamust
Töötoa juhid: Kristiina Treial ja Triin Toomesaar, SA Kiusamisvaba Kool juhataste liikmed

Kodused ülesanded

Ülesanne vanematele: kas teie lapse koolis on koolirõõm?
Ülesanne õpetajatele: kas koolis, kus õpetate, on koolirõõm?